

D009 ส่งเสริมทันตสุขภาพในกลุ่มวัยทำงานและวัยเจริญพันธุ์ โดยเครือข่ายอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.)

มิตติลา แสงเพชร

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลด่าน ศรีสะเกษ

จากข้อมูลการรับบริการของผู้ป่วยทันตกรรม โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลด่าน พ.ศ. 2555-2556 พบว่าร้อยละ 60 ของผู้มารับบริการมีปัญหาโรคฟันผุและเหงือกอักเสบ และกว่าร้อยละ 80 ขาดความรู้และทักษะในการดูแลทันตสุขภาพ รวมถึงมีพฤติกรรมทันตสุขภาพที่ไม่เหมาะสม การแก้ปัญหาโดยอาศัยเครือข่ายภาคประชาชน มีอสม.เป็นบุคคลผู้มีความสำคัญในการสนับสนุนให้ประชาชนตระหนักถึงปัญหาและสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทันตสุขภาพให้ดีขึ้น จึงมีการดำเนินโครงการซึ่งมีวัตถุประสงค์ให้อสม.มีความรู้ในการส่งเสริมทันตสุขภาพและมีทักษะในการแปร่งฟันที่ถูกรวิธี เพื่อนำไปดำเนินการส่งเสริมทันตสุขภาพของประชาชนกลุ่มเป้าหมายของเครือข่าย อสม. โดยโครงการนี้มีขั้นตอนการดำเนินงาน คือ

1. อบรมให้ความรู้แก่ อสม.ซึ่งเป็นเครือข่าย “อาสาสมัครรักฟัน” จัดทำสมุดคู่มือ อาสาสมัครรักฟันฉบับพกพา/แบบบันทึกการเยี่ยมบ้าน
- 2.อสม.แกนนำถ่ายทอดความรู้ให้อสม.ในหมู่บ้าน
- 3.อสม.ประจำครอบครัวออกเยี่ยมบ้าน ให้ความรู้ และฝึกปฏิบัติแก่กลุ่มเป้าหมาย และให้ความรู้ผ่านหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน
- 4.เจ้าหน้าที่ทันตสาธารณสุขออกสุ่มตรวจผลการปฏิบัติงานของ อสม.
5. ติดตามความก้าวหน้าสรุปผลการออกเยี่ยมบ้านในการประชุมประจำเดือน สรุปผลการดำเนินงาน และประเมินความพึงพอใจของประชาชน ผลการศึกษาพบว่า หลังการอบรม อสม.มีความรู้ด้านทันตสุขภาพในระดับสูงร้อยละ 74.3 (ก่อนอบรม ร้อยละ 21.79) มีทักษะในการแปร่งฟันกำจัดคราบจุลินทรีย์ออกได้หมด (ไม่ติดสียอมคราบฟัน) ร้อยละ 85.89 (ก่อนอบรมร้อยละ 0) และแกนนำ อสม.นำความรู้ที่ได้ไปถ่ายทอดให้กลุ่มเป้าหมาย คือ กลุ่มวัยทำงาน 2,985 คน ทำให้สามารถแปร่งฟันได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ไม่ติดสี) ร้อยละ 63.71 กลุ่มวัยเจริญพันธุ์ 2,474 คน ทำให้สามารถแปร่งฟันได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ไม่ติดสี) ร้อยละ 46.76 เมื่อประเมินความพึงพอใจของประชาชน พบว่าประชาชนมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ร้อยละ 88.46 สรุปผลการดำเนินงาน พบว่าประชาชนส่วนใหญ่มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านทันตสุขภาพที่ดีขึ้น โดยดูจากแบบสรุปการบันทึกข้อมูลการเยี่ยมบ้านและการสอบถามจากประชาชนในชุมชน และเกิดกระแสการรักฟันขึ้นในชุมชน โดยประชาชนจะมีการสอบถามปัญหาที่สงสัยเกี่ยวกับทันตสุขภาพผ่าน อสม. เช่น ปัญหาโรคฟันผุ การแปร่งฟันที่ถูกรวิธี หรือการเลือกรับประทานอาหารให้เหมาะสม มารับบริการที่ รพ.สต.ด่าน ซึ่ง อสม.ที่ผ่านการอบรมจะสามารถให้คำแนะนำได้ แต่บางประเด็นที่ตอบไม่ได้ก็จะมีการโทรหาเจ้าหน้าที่ทันตภิบาลเพื่อสอบถาม เพื่อจะสามารถแนะนำประชาชนได้ในครั้งต่อไป